

Alapelvek, célok

Az ének-zene tanítás célja a *zenei élmény nyújtása, a közös éneklés öröme, a dalok, zeneművek megismerése által a zene megértésére, a zene szeretetére való nevelés, az értékes zenével való intenzív kapcsolat kialakítása.*

A zenei nevelés célja a muzsikáló közösség- és a zeneszerető, zeneértő közönségnevelés. Ehhez szükséges a zenei műveltség megalapozása, a nemzeti és egyetemes zenekultúra megismertetése, a művészi kifejezőképesség kibontakoztatása, az igényes zene mindennapos szükségletté válásának alakítása.

A zenei nevelés középpontjában a zenei élmény áll, mely az élet minden mozzanatát tartalmassá, gazdagabbá teszi.

Kiemelten fontos a zenei ízlés formálása, a zenei ítélőképesség fejlesztése, mert ez teszi lehetővé az értékes műalkotások felismerésén keresztül azok elfogadását, a kritikai képesség kialakítását.

Az előadott, énekelt és meghallgatott zeneművek nyújtotta élmények fejlesztik, tudatosítják a zenei esztétikai érzéket és azt a meggyőződést, hogy a zene az emberi élet alapvető értéke. A zenei élmények és az ismeretszerzés eredményeként a zenei tudat állandóan alakul, formálódik a magyartól a nemzetköziig.

Az ének-zene tanítás faladata a magyar népzene, a zenei anyanyelv megismertetése, megszerettetése, a zenei értékek közvetítése, a tanulók értékszemléletének hagyományörző magatartásának formálása, a befogadó- és reprodukáló képesség fejlesztése.

Az iskolai énektanítás zenei anyaga többségében énekes zene, így a zenei nevelés a dalok szövege révén jelentősen hozzájárul a történelmi, erkölcsi tudat fejlődéséhez is.

Az éneklés és a hangszerjáték a zenei nevelés alaptévékenységei, mivel a zene megértésére, a zeneművek befogadására elsősorban az válik képessé, aki valamilyen mértékben részt tud venni a zenei alkotótevékenységben. Az aktív muzsikálás a zenei önkifejezés lehetőségével segít kialakítani a zenéhez fűződő pozitív attitűdöket.

Az ismeretszerzés forrásai bővülnek ebben az életkori korszakaszban: az éneklés mellett megnő a zenehallgatásból eredő ismeretek köre, és egyre nagyobb szerepet kap az ismeretszerzésben a tankönyvek, szakkönyvek tanórai és önálló használata.

A különböző zenekultúrák sajátosságainak megismerése és elfogadása, a hazai zeneművészet alkotásai iránti érdeklődés fontos része a tanulók zenei világképének.

A zene jelrendszerének megismerése és alkalmazása a zenei olvasás-írás tevékenységeiben nem öncélú: a zenei tartalmak, ismeretek fejlesztik a zenei fantáziát, segítik a művek zeneértő befogadását.

A kulcskompetenciák fejlesztése alapvetően fontos, célja az oktatási, nevelési munkának. Az oktatásnak- mind társadalmi, mind gazdasági funkciója miatt – alapvető szerepe van abban, hogy az európai polgárok megszerezzék azokat a kulcskompetenciákat, amelyek elengedhetetlenek a változásokhoz való rugalmas alkalmazkodáshoz, a változások befolyásolásához, saját sorsuk alakításához.

A kulcskompetenciák azok a kompetenciák, amelyekre minden egyénnek szüksége van személyes boldogulásához és fejlődéséhez, az aktív állampolgári létehez, a társadalmi beilleszkedéshez és a munkához.

Digitális kompetencia információs társadalom technológiáinak Information Society Technology, továbbiakban: IST) magabiztos és kritikus használatáért a munka, a kommunikáció és a szabadidő terén. ez a következő készségeken, tevékenységeken alapul: információ felismerése, visszakeresése, értékelése, tárolása, előállítása, bemutatása és cseréje; továbbá kommunikációs és hálózati együttműködés az interneten keresztül.

Az esztétikai- művészeti tudatosság és kifejezőképesség magában foglalja az esztétikai megismerés, illetve elképzelések, élmények és érzések kreatív kifejezése fontosságának elismerését mind a tradicionális művészetek nyelvein, illetve a média segítségével, ideértve különösen az irodalmat, a

zenét, a táncot, a drámát, a bábjátékot, a vizuális művészeteket, a tárgyak, épületek, terek kultúráját, a modern művészeti kifejezőeszközöket, a fotót s a mozgóképet.

Az esztétikai- művészeti tudatosság és kifejezőképesség feltételezi a helyi, nemzeti, az európai és az egyetemes kulturális örökségnek, valamint az egyénnek, közösségeinek a világban elfoglalt helyének a tudatosítását, a főbb művészeti alkotások értő és beleérző ismeretét.

Olyan képességek tartoznak ide, mint művészeti önkifejezés, műalkotások és előadások elemzése, saját nézőpont összevetése mások véleményével, a kulturális tevékenységben rejlő gazdasági lehetőségek felismerése és kiaknázása.

A pozitív attitűdök alapját a művészeti kifejezés sokfélesége iránti nyitottság és az esztétikai érzék fejlesztésére való hajlandóság képezi. A fogékonyság fejleszti a kreativitást és az arra való készséget, hogy a művészeti önkifejezés és a kulturális életben való részvétel révén gazdagítsuk önismeretünket, emberi viszonyainkat, eligazodjunk a világban.

A zene szeretete, a zenehallgatás szokásának kialakítása együtt jár az ízlésformálással, és elősegíti a tanórán kívüli zenei alkalmakba (énekkar, hangverseny-látogatás) való bekapcsolódást.

Éves óraterv

Évfolyam	Heti óraszám	Évi óraszám
5. évfolyam	1	37
6. évfolyam	1	37
7. évfolyam	1	37
8. évfolyam	1	37

FEJLESZTÉSI FELADATOK

A zenei alkotóképesség

Interpretáció

Az éneklési készség fejlesztése az 5–8. évfolyamon az élményt adó, örömet hozó, szép és kifejező éneklés formálására – mint a zenei önkifejezés egyik alapvető formájának kialakítására, továbbfejlesztésére – irányul. Fontos feladat az oldottabb metrikájú *parlando*, a szabadabb *rubato* és a feszes *giusto* lüktetéssel történő éneklés képességének kialakítása. Fejleszteni kell az ismeretszerzési, előadói képességet a magyar népdalok, a hazai nemzeti és etnikai kisebbségek, a szomszéd és más népek dalainak megismerésével, éneklésével. Fejleszteni kell dalok és a szöveg kapcsolatára épülő előadói képességet, a népdaléneklés mozgással történő összekapcsolásával (a néptánc alapelemeivel).

A dalok zeneileg igényes megszólaltatása nyújtson élményt a tanulóknak.

A többszólamúság képességének fejlesztése céljából könnyű gyermekkari művek csoportos éneklése emlékezetből, a zenei mondanivaló közvetítésére felhasználva a kifejező eszközöket.

Improvizáció

A zenei alkotás fejleszti a zenei fantáziát, feltételezi a tanulói személyiség nyitottságát, kreativitását. A rögtönzési készség fejlesztésére a már megismert ritmikái, dallam-, tempó-, dinamikai és formai elemek felhasználása ad lehetőséget. A szabad- és ritmusrögtönzések segítése, a formaalkotó képesség fejlesztése.

A variációs készség fejlesztése dramatizálható zenei anyagok motorikus, táncos megjelenítésének segítségével.

Megismerő- és befogadóképességek

Zenehallgatás

A személyiség belső harmóniájának kialakításához nagyban hozzájárul az értelmi és érzelmi erőket mozgósító zenehallgatás.

A zeneértő és -érző képesség fejlesztése: a tanult zenei korszakokhoz kapcsolódó zenei formák, műfajok felismerése, illetve megkülönböztetése, továbbá a zenemű gondolati tartalmait közvetítő kifejezőeszközök – tempók, dinamika, tonalitás, karakterek, hangszerelés – átélési és értelmezési képességének fejlesztése. A meghallgatott zeneművekben előforduló hangszerek, hangszeres együttesek, zenekarok hangzásának felismerésére való képesség fejlesztése.

A más műveltségi területekhez tartozó kapcsolódások felfedeztetése, bemutatása (pl. társművészetek), az önálló ismeretszerző képesség fejlesztése (felkészülés kiselőadásra könyvtárhasználattal, internet segítségével).

Zenei hallás és kottaismeret

A zenei hallásfejlesztés célja az emlékezet, a zenei képzelet, a gondolati tevékenység, a dinamikai és formaérzék fejlesztése, a viszonyítás, összehasonlítás lehetőségének felismerése, a zenei formák felismertetése, az analízis, a szintézis, a fogalomalkotás, az absztrakció képességének fejlesztése.

A belső hallás és a többszólamúság fejlesztése a műzene többszólamúságával, annak megfigyelésével. A zenei memória fejlesztése dalok és témák gyakorlásával és előadásával.

A zenei műveleti képességek alapja a hangzó zene és a kottakép megfeleltetésének kétirányú kapcsolata. Ezt a kapcsolatot a zenei olvasás-írás elemi ismeretének, a belső hallás képességének fejlesztése segíti elő.

5. ÉVFOLYAM

Témakörök, tartalmak	Tanulói tevékenység
<p>Interpretáció Újabb magyar dalok (régi és új stílusú) és más népek dalai. A magyar népdalstílus rétegződése. Régi stílus: sorszerkezet, ereszkedő dallamvonal, kvintválasz. Új stílus: visszatérő sorszerkezet, kupolás dallamvonal. Az ünnepkörök új dalai.</p> <p>Régi magyar dallamok a középkorból.</p> <p>Középkori gregorián dallamok. Reneszánsz és barokk zenei szemelvények témái. Többszólamú szemelvények: quodlibetek (kánonok, biciniumok). <i>Szózat (Himnusz).</i></p> <p>Improvizáció Dallammodellek: kvintváltó népdalok (A⁵ A⁵_v A A_v és A⁵ B⁵ A B).</p> <p>Zenehallgatás Népdalfeldolgozások, népszokások zenéje (magyar, kisebbségi és nemzetiségi népzene). Gregorián dallamok. <i>Zenetörténeti korok:</i> a reneszánsz és a barokk; stílusjegyeik. Reneszánsz és barokk zenei szemelvények: <i>énekes (világi):</i> madrigál, kantáta; <i>énekes (egyházi):</i> motetta, korál, oratórium; <i>hangszeres:</i> szvit, concerto, versenymű; <i>zenei formák, szerkesztésmódok:</i> rondó, menüett, fúga; solo-tutti. <i>Együttesek:</i> barokk zenekar. <i>Hangszerek:</i> orgona, csembaló, oboa, trombita.</p>	<p>Új stílusú népdalok éneklése alkalmazkodó ritmusban.</p> <p>Jeles napok dalainak éneklése, ünnepekhez csoportosítása (karácsony, újév, regölés, farsang, húsvét, pünkösd). A 1848–49-es forradalom és szabadságharc dalai. Műzenei szemelvények éneklése az előadási jeleknek megfelelően. Gregorián dallamok éneklése. Reneszánsz és barokk zeneművek témáinak, részleteinek éneklése. Egyszerű többszólamúság (csoportos éneklés).</p> <p>Régi stílusú <i>kvintváltó</i> népdalforma rögtönzése (<i>megadott kezdősorral</i>).</p> <p>Éneklés a népdalfeldolgozásokban felhangzó dalok közül.</p> <p>Gregorián dallamok felismerése. Reneszánsz és barokk művek meghallgatása, a stílusjegyek megfigyelése.</p> <p>A barokk zenekar hangszereinek és hangszercsoportjainak megnevezése.</p>

Témakörök, tartalmak	Tanulói tevékenység
<p><i>Zeneszerzők:</i> Lassus, Palestrina; Vivaldi, J. S. Bach, Händel. Zeneszerzők életútja, munkássága, rövid kortörténet (középkor, reneszánsz, barokk).</p> <p>Zenei hallás és kottaismeret <i>Ritmikai fogalmak, ismeretek:</i> az alkalmazkodó ritmus; a tizenhatod és kombinációi, szünetjele; a kis éles és nyújtott ritmus. <i>Dallami ismeretek:</i> a <i>felső ré és mi</i> hangok. Quodlibet. <i>Hangnevek:</i> ábécés hangnevek G-kulcsban. <i>Hangközök:</i> egész- és félhang távolság; a tiszta hangközök: 1, 4, 5, 8. <i>Hangsorok:</i> hétfokúság. <i>Tonalitás:</i> dúr-moll tonalitás. <i>Előadási jelek:</i> tempo és dinamikai jelek a tanult dalokhoz és a meghallgatott zeneművekhez kapcsolódva.</p>	<p>Zeneszerzők élettörténetéről önálló ismeretszerzés, egyéb műveltségterületekhez tartozó kapcsolódások keresése.</p> <p>Új ritmusértékek és szüneteik olvasása-írása.</p> <p>Új dallami elemek olvasása-írása.</p> <p>Az <i>ábécés hangok jelölése</i> G-kulcsban (C'–C'').</p> <p>A <i>tiszta hangközök</i> ismerete, szolmizált éneklése.</p> <p>Hétfokú dallamok gyűjtése eddig megismert dalokból.</p> <p>Dinamikai és tempójelek felismerése, alkalmazása dallaméneklés során.</p>

A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI

Interpretáció

További 15 – az éneklés tartalmánál felsorolt – szemelvény csoportos éneklése emlékezetből.

A szózat éneklése emlékezetből.

Új stílusú népdalok éneklése alkalmazkodó ritmussal.

Improvizáció

Variációk szerkesztése 2–4 ütemes terjedelemben a tanult ritmusképletekkel.

Kvintváltó dallam improvizálása (megadott formaképlet és kezdősorok alapján).

Zenehallgatás

Többször hallgatott reneszánsz és barokk művek felismerése részleteik alapján.

A népi hangszerek és a népi zenekar felismerése hallás után.

Reneszánsz és barokk zeneszerzők stílusba besoroló megnevezése.

Zenei hallás és kottaismeret

Az ábécés hangok megnevezése és leírása G-kulcsban (C'–C'').

6. ÉVFOLYAM

Témakörök, tartalmak	Tanulói tevékenység
<p>Interpretáció Újabb magyar népdalok és népszokások dalai. Nemzeti és etnikai kisebbségek újabb dalai.</p> <p>Ünnepek dalai. Más népek dalai (újabb európai országból). <i>Történeti énekek</i> (válogatva): históriás énekek, virágénekek, kuruc dalok.</p> <p>Klasszikus műdalok. Műzenei témák (énekelhető zenehallgatási szemelvények). <i>Többszólamú szemelvények</i>: könnyű kórusművek (a már tanult zenetörténeti korokból) és népdalfeldolgozások.</p> <p>Improvizáció <i>Dallammodellek</i>: a tanult dalok és olvasógyakorlatok (ritmikai, dallami, formai elemeik), kérdés-felelet elvű dallamok.</p> <p>Zenehallgatás Népzenei és népzenei ihletésű művek (a szülőföld és más földrész népzenejéből). Szemelvények a 16–18. század magyar történelmi zenéjéből. <i>Zenetörténeti kor</i>: a bécsi klasszicizmus. <i>Zeneszerzők</i>: Haydn, Mozart, Beethoven. <i>Műfajai</i>: <i>énekes</i>: dal, opera, oratórium, mise, gyászmise; <i>hangszeres</i>: szonáta, szimfónia, versenymű, szerenád, divertimento. <i>Zenei formák, szerkezetek</i>: triós forma, menüett, szonáta, rondó.</p>	<p>A műzenei feldolgozásokban meghallgatott népdalok éneklése. A nemzeti és etnikai kisebbségek dalai közül. Válogatás, a tartalomhoz kapcsolódó kifejező éneklés gyakorlása. Ünnepi alkalmak, népszokások dalainak éneklése, szerepjátszás a dalok felhasználásával.</p> <p>Történeti énekek előadása. Az új hangközök és módosított hangok tanult dallamokban történő tiszta intonálása. Klasszikus műdalok és témák énekes megszólaltatása kottaképből.</p> <p>Klasszikus kánonok csoportos éneklése.</p> <p>Ritmusvariációk rögtönzése 3/8-os és 6/8-os ütemformákban. Dallamalkotás adott témára: nyitás – zárás.</p> <p>Zenei formák, műfajok, művek hallás utáni felismerése. <i>A dúr-moll</i> színezet különbségének megfigyelése. Kapcsolódások keresése a társművészetekkel. Históriás énekek éneklése. A lant hangszínének felismerése. <i>A bécsi klasszicizmus</i> műfajainak és formáinak szóbeli ismertetése.</p> <p>A zenei korszakhoz kapcsolódó alapvető stílusok, műfajok, formák és szerkezetek felismerésének gyakorlása. Önálló véleményalkotás a zenei élmény szóbeli megfogalmazásával.</p> <p>Zenei formák, műfajok, művek hallás utáni felismerése. <i>A dúr-moll</i> színezet különbségének megfigyelése.</p>

Témakörök, tartalmak	Tanulói tevékenység
<p>A bécsi klasszicizmus alkotásai – klasszikus dalok.</p> <p>Zenei hallás és kottaismeret <i>Ritmika:</i> felütés, csonka ütem; triola. <i>Új dallami elemek:</i> ábécés hangok a kis- és egyvonalas oktávban; módosító jelek (#, b, feloldójel) és jelentésük; módosított hangok. <i>Hangközök:</i> k2, n2, k3, n3. <i>Hangsorok:</i> dúr és moll. <i>Tonalitás:</i> dúr-moll hangnemek 1#-tól 1 b -ig. <i>Forma:</i> periódus. <i>Előadásmód:</i> a tanult zenei anyaghoz kapcsolódóan.</p>	<p><i>Felütés, csonka ütem, triola</i> keresése ismert dalokból, dallamokból. Tájékozódás 1#-es és 1 b-s hangnemekben. <i>Módosított hangok ábécés megnevezése.</i></p> <p>A <i>szekund</i> és a <i>terc</i> hangközök felismerése kottaképről, beírása a vonalrendszerbe.</p> <p>A <i>periódus</i> felismerése a tanult dallamokban. Az éneklés során a zenei előadásmódra vonatkozó kifejezések felismerése és alkalmazása.</p>

A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI

Interpretáció

Az énekes tananyag felsorolt új rétegeiből választott további 10 szemelvény átélt, kifejező előadása emlékezetből.

Improvizáció

Zenei kérdés-felelet szerkesztése (2x2 ütem terjedelemben).

Zenehallgatás

Énekes és hangszeres népdalfeldolgozások felismerése, megnevezése.

Többször meghallgatott klasszikus zeneművek felismerése témáik alapján.

A szimfonikus zenekar hangszercsoportjainak, hangszereinek megnevezése.

A bécsi klasszicizmus zeneszerzői, néhány művük felsorolása.

Zenei olvasás-írás ismeret

Dúr és moll hangnemek kottaképről történő azonosítása 1#-tól 1b-ig.

A módosító jelek értelmezése kottakép alapján.

Tanult dallamok éneklése betűkottáról és kottakép alapján.

7. ÉVFOLYAM

Témakörök, tartalmak	Tanulói tevékenység
<p>Interpretáció Magyar népdalok (pl. Kodály Zoltán daljátékaiból). A nemzetiségi és etnikai kisebbségek újabb népdalai.</p> <p>Az ünnepkörök újabb dalai, más földrészek dalai. A verbunkos. Romantikus dalok és zeneművek könnyebben énekelhető témái, részletei. Kánonok, bicíniumok, könnyű kórusművek (az évfolyam népzenei és műzenei anyagához és a korábban tanult stílusokhoz kapcsolódó anyagból).</p> <p>Improvizáció <i>Dallammodellek:</i> a tanult dalok és olvasógyakorlatok, kupolás és visszatérő sorszerkezetű dallamok: A A⁵ A^{5v} A_v; A A⁵ B A; A A B A; A B B A. (ritmikai, dallami, formai elemeik); az énekes és a zenehallgatási anyag tartalmi; kérdés és felelet elvű dallamok.</p> <p>Zenehallgatás Népdalfeldolgozások (meghallgatott kórus-művekből). Ünnepek zenéje.</p> <p>A 19. sz. magyar zenéje. <i>Zeneszerzők:</i> Liszt Ferenc, Erkel Ferenc. <i>Műfajok:</i> rapszódia, programzene, szimfonikus költemény, romantikus dal.</p>	<p>Oldottabb és kötött lüktetésű népdalok éneklése. Más földrészek dalainak éneklése. Énekelt és meghallgatott zenei szemelvények ritmikai, melodikai, szerkezeti stb. anyagához kötődő fogalmak ismétlése, gyakorlása. Az ünnepkörökhöz kapcsolódó dalok éneklése. A verbunkos zene jellegzetességeinek megfigyelése (ritmus, sorzárlat, tempó). Romantikus dalok és zeneművek könnyebben elénekelhető témáinak megszólaltatása énekelve, esetleg hangszereken. Többszólamú kórusművek, éneklése, bemutatása.</p> <p>Új stílusú népdalforma rögtönzése <i>megadott kezdősorral</i> (kupolás visszatérő dallamok). Ritmusvariációk rögtönzése 6/8-os ütemformákban. Dallamalkotás adott témára: nyitás, zárás. Periódus rögtönzése</p> <p>Énekes és hangszeres népdalfeldolgozások felismerése, megnevezése. Népies műdalok jellegzetességei (megfigyelési szempontok szerint). Többször meghallgatott romantikus zeneművek felismerése témáik alapján. Hangfajták, hangszerek, újonnan megismert zenei műfajok felismerése, megnevezése hangzás alapján. A nemzeti opera keletkezéséről, jellegzetességeiről kiselőadás összeállítása. Jelentős zeneszerzők, előadóművészek életrajzi történeteinek megismerése, feldolgozása önállóan vagy tanári segítséggel. Összefüggések keresése a zenei korok és a történelmi események között.</p>

<p>A nemzeti romantika Európában (pl. nemzeti operák). A 19. sz. európai zeneművészetének alkotásai. Zeneszerzők: Schubert, Schumann, Chopin, Brahms, Dvořak, Smetana, Csajkovszkij, Muszorgszkij, Verdi, Wagner.</p> <p>Zenei hallás és kottaismeret Az énekelt és meghallgatott zenei szemelvények ritmikai, melodikai, szerkezeti stb. anyagához kapcsolódó tartalmak.</p>	<p>A romantikus zene stílusjegyeinek és műfajainak megismerése európai zeneszerzők alkotásaiból. A romantikus nagyzenekar hangzásának elemzése (hangszerek felismerése). Más földrész népzenejének meghallgatása autentikus előadásmódban.</p> <p>Előadási és dinamikai jelek értelmezése. A szext és szeptim hangközök felismerése kottaképről. 2#-es 2b-s hangnemekben való tájékozódás.</p>
---	--

A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI

Interpretáció

Az énekes tananyag felsorolt rétegeiből választott további 13 szemelvény megszólaltatása emlékezetből, köztük:

- verbunkos dallam éneklése stílushű előadásban;
- népies műdal éneklése szöveggel, emlékezetből.

Improvizáció

Dallamalkotás a népdalok megtanult dallam- és formaalkotási törvényszerűségei alapján.

Zenehallgatás

A magyar nemzeti romantika (az évfolyamon megismert) zeneszerzőinek és műveinek vázlatos ismertetése.

A 19. századi zeneművek megnevezése (szerző, cím) többször hallott részleteik alapján.

A romantika stílusjegyeinek szóbeli megfogalmazása.

A romantika jellegzetes műfajainak felsorolása.

Zenei hallás és kottaismeret

Tájékozódás a kottában: zeneművek (témák, szólamok) követése kottából.

Dúr és moll hangnemek azonosítása kottaképről 2 #-tól 2b-ig.

8. ÉVFOLYAM

Témakörök, tartalmak	Tanulói tevékenység
<p>Improvizáció <i>Dallammodellek:</i> a tanult zenei anyag tartalmai.</p> <p>Interpretáció Magyar népdalok (minden stílusrétegből válogatva). Más földrészek újabb dalai. Egyházi énekek. Bartók, Kodály és Bárdos műveinek énekes szemelvényei. A századforduló és a 20. század zeneirodalmának énekelhető szemelvényei. Többszólamú szemelvények.</p> <p>Zenehallgatás <i>Ismétlés anyaga:</i> a magyar és európai zeneművészet századai, Bartók Béla, Bárdos Lajos, Weiner Leó és más kortárs zeneszerzők. A zenei műfajok. A 20. század zenei irányzatainak kiemelkedő alkotásai, kortárművészet. <i>Szerzők:</i> Gershwin, Debussy, Ravel, Honegger, Prokofjev, Britten, Sztravinskij, Pendereczki. <i>Irányzatok:</i> impresszionizmus, neoklasszicizmus, folklorizmus. <i>A dzsessz és a könnyűzene műfajai:</i> A dzsessz és jellegzetes műfajai. A zene szórakoztató funkciói: táncok a zenetörténetben (a szvittől a rock and rollig). A mai könnyűzene. Beatles, Presley, Webber.</p> <p>Zenei hallás és kottaismeret <i>Atonalitás, poliritmia.</i> A tanult énekes és hangszeres szemelvények anyaga.</p>	<p>A tanult népdal- és műzenei formákban és hangkészletekben önálló rögtönzés.</p> <p>Egy választott témakörhöz (pl. nemzeti ünnep, iskolai ünnepség, ballagás). Az osztály által összeállított énekes műsor előadása. A zenei könyvtár használata: a tanult dalok földrajzi, korrajzi, néprajzi vonatkozásainak gyűjtése; zenei műszavak, régies-népies szavak jelentésének önálló megismerése.</p> <p>Rendszerező ismétlés (a magyar és európai zeneművészet századainak és műfajainak áttekintése jellemző zenei szemelvények segítségével). Bartók és Kodály énekkari, zenekari és színpadi műveinek felismerése és megnevezése a hangzó részletek alapján. A 20. század zenei irányzatainak felismerése meghallgatott zeneművek részletei alapján. A zenei műfajok áttekintése és összefüggések keresése a társművészetek és a zene között (tánc az ismert történeti tánczenékhez).</p> <p>A dzsessz műfaji ismereteinek kapcsolása a meghallgatott műzenei anyaghoz.</p> <p>Tájékozódás a könnyű műfaj megjelenési formáiban, módjaiban (mindennapi hangzó zenei környezetünk jelenségeinek megismerése, értelmezése).</p> <p>Atonalitás, poliritmia követése kottából. Minden eddigi feladattípus gyakorlása (összegzés).</p>

A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI

Interpretáció

Részvétel a csoportos éneklésben, előadásban.
A dalanyag bővítése 13 énekes szemelvénnel.

Improvizáció

Rögtönzési feladatok a tanult nép- és műzenei formák felhasználásával.

Zenehallgatás

Többször hallott zeneművek elhelyezése a megfelelő zenetörténeti korszakokban.

Zenei hallás és kottaismeret

A leggyakoribb tempó- és dinamikai jelek alkalmazására való képesség a csoportos és egyéni éneklés során.

A nyolc év anyagának összefoglalásaként könnyű dallamok, ritmusok olvasása-írása.

JAVASOLT KÖZÖS ZENEI ANYAG (VÁLOGATVA)

5–8. évfolyam

Népdalok

A citrusfa levelestül

A csitári hegyek alatt

A jó lovas katonának

A Vidrócki híres nyája

Ablakomba, ablakomba

Által mennék

Csillagok, csillagok

Erdő, erdő de magas

Erdő, erdő, erdő, marosszéki

Érik a szőlő

Felülről fúj

Hull a szilva

Két tyúkom tavali

Madárka, madárka

Megyen már a hajnalcsillag

Nagyváradi kikötőben

Ősszel érik babám

Sárgul már a

Sej, Nagyabonyban

Szépen úszik a

Énekes szemelvények a magyar zenetörténetből

Erkel–Kölcsey: *Himnusz*

Egressy–Vörösmarty: *Szózat*

Tinódi: *Egri históriának summája*

Csínom Palkó

Tyukodi nóta

Ellopták szívemet (Pálóczi Horváth Ádám gyűjtéséből)

Kossuth Lajos azt üzente

Esik eső karikára
Most szép lenni katonának
Kecskemét is kiállítja
Szerdahelyi: *Magasan repül a daru*

Énekes műzenei szemelvények

Bach: *Már nyugosznak a völgyek* (korál)
Bach: *Üdv rád és házad népére* (Parasztkantáta)
Haydn: *Erdő mélyén* (kánon)
Mozart: *Jöjj, drága május* (dal)
Mozart: *Csengettyű ária* (a Varázsfuvola c. operából)
Beethoven: *Marmotte* (dal)
Schubert: *A pisztráng* (dal)
Kodály: *Háry* (daljáték) – részletek
Bárdos: *Rétre hívó* (kánon)
Erkel: *Keserű bordal* (Bánk bán c. operából)
Erkel: *Meghalt a cselszövő* (Hunyadi László c. operából)

Zenehallgatási anyag

Vivaldi: *A négy évszak – É-dúr hegedűverseny (A tavasz) – f-moll hegedűverseny (A tél)*
Bach: *Már nyugosznak a völgyek* (korálfeldolgozás vegyeskarra)
Händel: *Halleluja* (kórus a Messiás c. oratóriumból)
Händel: *Győzelmi dal* (a Judás Makkabeus c. oratóriumból)
Haydn: *G-dúr* (Üstdob) szimfónia
Mozart: *Egy kis éji zene*
Mozart: *Varázsfuvola*
Beethoven: *D-dúr hegedűverseny*
Schubert: *A pisztráng* (dal)
Schubert: *A-dúr zongoraötös – IV. tétel*
Schumann: „*Álmodozás*” (a Gyermekek jelenetek c. zongorasorozatból)
Chopin: *g-moll mazurka* (Op. 24. No. 1.)
Chopin: *Grande Valse brillante*
Liszt: *XV. magyar rapszódia*
Verdi: *Rabszolgák kórusa* (a Nabucco c. operából)
Verdi: *Radames románca* (az Aida c. opera I. felvonásából)
Verdi: *Bevonulási induló* (az Aida c. opera II. felvonásából)
Muszorgszkij: *Egy kiállítás képei*
Smetana: *Moldva*
Dvořák: *e-moll (Újvilág) szimfónia*
Erkel: *Keserű bordal* (a Bánk bán c. opera I. felvonásából)
Erkel: *Bánk áriája* (a Bánk bán c. operából)
Erkel: *Meghalt a cselszövő* – zárókórus a Hunyadi László c. opera I. felvonásából)
Erkel: *Palotás* (a Hunyadi László c. operából)
Debussy: *Children's corner*
Bartók–Kodály: *Magyar népdalok* (énekhangra, zongorakísérettel)
Kodály: *Mátrai képek*
Kodály: *Székellyfonó*
Kodály: *Háry* (daljáték)
Kodály: *Kállai kettős*
Kodály: *Fölszállott a páva*

Kodály: *Esti dal*
Bartók: *Magyar képek*
Bartók: *Gyermekeknek (I/18, II/31.)*
Bartók: *Divertimento*
Sravinsky: *Petruska*
Britten: *Változatok és fuga egy Purcell-témára*
Gershwin: *Klára bölcsődala és Porgy dala*
(a Porgy és Bess c. operából)
Gershwin: *A szegény ember gazdagságáról*
(a Porgy és Bess c. operából)
Szörényi–Bródy: *István, a király* – szabadon választott részletek